

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttérí cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Félévre 6 forint o. ért.

Évnegyedre 3 „ „ „

Egy óra 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A mi kérdésünk napirendje.

A magyar királyság közös országgyűlésének képviselőháza múlt évi április 26-án tartott ülésében megválasztotta azon bizottmányt, melynek feladatán tűzött ki, hogy az erdélyi viszonyoknak a királyság viszonyai közé leendő végleges berendezése iránt — tekintettel az 1848-diki pozsoni és kolozsvári illető törvényezikre, valamint az 1848-dik évi országgyűlés elé terjesztett előmunkálatokra — kimerítő törvényjavaslatot terjesztszen elé.

Pár hét múlva a háboru kitört. Az országgyűlés határozatlan időre elnapoltattott. Az unio-bizottmány jóformán hozzá se köszülhetett fontos feladása megoldásához — a még fontosabb világeseemények mindent tulszárnyalván.

Következett: Königrätz, a prágai béke, Velence átengedése, Ausztria kizáratása Németországól. Roppant jelentőségű események, melyek mellett a mi uniónk részletezésének kérdése vajmi parányiság gyanánt maradt függőben s teljesen háttérbe szorult.

Es mégis úgy tetszik nekünk s talán ugy is van: épp a világeseemények mindent tulszárnyaló napirendje, s annak eredménye az, mi ezt az aránylag csak mustármagnyi kérdést nemhogy sem mivé devalválta volna, sőt észrevétlenül magasabb jelentőségre emelte.

Ausztria ugyanis álláspontját elvesztve mind Németországban, mind Olaszországban, kénytelen lön biztosabb egyensúlyt saját határain belül, s kizárólag csak ott keresni; többé nem nehézkedhetik nyugatra; arra lön utalva az események kényszerítő hatalma által, hogy siessen elvállalni azon nagy és természetesebb missiót, melyet eddig, mint német nagyhatalmasság saját hegemoniájának Németország feletti kiterjesztése álmaért elhanyagolt, azaz: egyetértőleg a magyar királysággal alakuljon át — az európai egyensúly érdekeihez képest — ugyszólva orientális nagyhatalommá, s kérdjük: vajlon Erdély uniojának kérdése — a helyett, hogy ily uniozásásu dolgok mellett még jelentéktelenebb specialitással törpült volna, mely talán csak a mi provincialis szempontunk, vagy akár csak a magyar koronára nézve látszik fontosnak — nem emelkedett-e ezáltal valóban magasabb jelentőség színvonalára?

Vajlon e kérdés alapos és meszszelató szempontból megoldásának érdeke nem jött-e összhangzásba oly nagy érdekekkel, a melyeket ugyszólva épp a tavalyi világeseemények napirendje hozott egész váratlanul — napirendre?

Minket az a hit vigasztal, hogy: igenis, a mi szorosabb odafigyelésünk az anyakirálysághoz oly érdeké vált, mely mögött többé nemcsak a mi vágyaink és érzelmeink állnak, a melynek kielégítését nem csupán a magyar legalitás elve követeli, hanem viszszaantashatlanul követelik oly tekintetek is, a melyek az újból construált, közösen és szabadon alkotandó nagyhatalom további missiójának természetéből folynak, s a melyeket bővebben fejtegetni fölösleges.

Csak annyit mondunk, hogy ha az 1848-i magyar legislatio nem mondta volna ki Magyarország és Erdély unioját törvényezikben, ma — a prágai béke után — talán nem egy meszszelatóbb osztrák államférfi maga sóvárogná, hogy a magyar országgyűlés és korona erről gondoskodjék.

Az unio azonban jogilag és gyakorlatilag egyiránt bevégzett tény, a mit csak az tagadhat, kinek a jog és tények mivoltáról szabatos fogalom helyett valami absurd rögeszme zakatol koponyájában. A mit e tekintetben a szentesített törvények egész pozitivitással s minden kétségen felül álló érvénnyel elrendelnek, az teljességbe ment.

Közös törvényhozás, s ugyanazon hazai felelős kormány alatt állva, a honegység legpregnansabb fővonásaiban élő alak gyanánt emelkedett ki az eddigi hamis eszmék és abnormis viszonyok chaosából. Az unio főlényegében megoldott kérdés, azaz: hogy nem is kérdés többé. A mi még hátra van, az csak a részletek végelintésének kérdése, melyre nézve az 1848-diki törvények utasítólag rendelkeznek, mely utasítás szerint a legközelebbi országgyűlés feladata az erdélyi viszonyoknak az anyakirályság viszonyaival összhangzásba hozatala.

Itt tehát nem az unio képez függő kérdést; az illető bizottság nem is annak megvitására küldetett ki, s ha utasítottat az illető unio-törvényezikre tekintetbe vételére, ezzel a bevégzett és sérthetetlen főalaplón kijelölve.

Meglevén ez alapok, melyeknek semmi se praedjudicálhat, nyugodtan várhatjuk a többit, s ha van, a ki azt hiszi, hogy nem az óhajtott czél felé haladunk; hanem tán viszszaesés fenyeget, vagy legalább stagnálunk, annak felfogását még annyiban se tarthatjuk correctnek, a mennyiben az szorosan a bizottság szabatosan értelmezett feladatára vonatkozhatnék, hogy t. i. miért nem mozog hát az illető bizottság, miért nincs annak munkálata még előtérben?

Bárki is higgadtan megfontolja, hogy az országgyűlésnek a tavalyi világeseemények után lett újból összehívatása óta mi történt, s minő jelentőséggel bír mind az, a mi történt, meg fogja nekünk engedni, hogy a mi ezt a mi kérdésünket háttérbe szorította; az valóban döntőbb fontosságú dolgokból áll, s hogy ezek napirendje méltán elsőseget igényelt, sőt meg fogja engedni, hogy ezek szerencsés lefolyása nemhogy aggasztólag háttérbe szorította volna „kérdésünket,” sőt egyenesen azon czélponthoz vezet, a mely felé mindnyájunk vágyai irányulnak.

A kiegyenlítés művének kedvező fejlődése nélkül a jó Isten tudja meddig s minő áldozatok mellett kellett volna sürgetnünk a mi napirendünket!?

Ha az alkotmány helyre nem állítatik, a felelős kormány ki nem neveztetik, s az alkudozás a nemzet és korona közt tovább is oly merev szempontokból eltérőleg folytatatik és Erdély tovább is egy törvénytelen kormány tulszárnyalása alatt lesz vala kénytelen várni, ki tudja még mennyivel keservebb és hosszazasabb várakozásra lettünk volna kárhoztatva!?

S ha az illető bizottmány nyakrafőre sietett volna is javaslatát elkészíteni, s ily megoldatlan nagy jelentőségű — föltétlen szükséges — előzmények napirendjének közepette, napirendre töltni fel ügyünket: akkor is mit értünk volna el?

A codificatio terére ugy is haszlatlan sietnénk beállítani ügyünkkel, míg koronás fő nem szentesitheti a részletes berendezés iránti törvényezikket. Hiszen maga a 65-ös bizottságnak az országgyűlés által elfogadott javaslata is csak akkor lesz megoldottnak tekintethető, ha ő Felsége megkoronáztatván, mint koronás király szentesitette. Addig pedig még pár hó mulik, s miért sietnünk, midőn még ily nagy jelentőségű dolgok napirendje áll előttünk.

Azon nézetben vagyunk tehát, hogy az erdélyi viszonyoknak az anyakirályság viszonyai közé való berendezését illető kérdés megoldását a koronázás előtt nem várhatjuk, azt nem sürgethetjük, s nyugtalanul sürgetni nincs is okunk; sőt e kérdést egész mélységében és szélességében éppen most rántani elé, s azt egész vehementiával nyilván tárgyalni — tapintatlanság lenne.

A mi kérdésünknek — a mi szerény publicistai érzékünk szerint — egészen más oldalát kell szem előtt tartanunk.

Felelős kormányunknak az országgyűlés szabad kezét szavazott meg Erdély átmeneti szervezésére nézve addig is, míg a definitív berendezés a törvényhozás útján elintéztethetnék. Mit tegyen e szabad kéz az itteni anomaliákkal szemben; mi módon szervezze ez átmenetet; mi az, mi az előbbi kormányoktól átvett terhelő örökségből még terhelőbb zavar nélkül félre nem

dobható egyelőre, s mi az, a mi nyugodtan eldobható, s ha igen, mivel pótolható?

Ez a mi napi kérdésünk most!

A ki tovább megy, az — nézetünk szerint — minden haszon nélkül, sőt esetleg károsan tulszárnyalja a napi rendet.

Halmágyi Sándor.

Koneza, Alsó-Fehérmegyében apr. 3. 1867.

A hazafiság első kötelessége minden honpolgárnak, s ezt alkotmányos országban gyakorolja először: ha híven ragaszkodik hazája törvényeihez, másodsor: ha hazáját s törvényeit minden jogtalan megtámadások ellen a legnagyobb önfeláldozással védi. Minekutána pedig a hon ügyei feletti intézkedést a törvényes képviselő többsége gyakorolja, nagyon válságos epochákban arra is köteles minden hazafi, miszerint saját nézetét a többség véleményének alárendelje, s a kitűzött czél elérésére saját erejét és tehetségét is működtesse, habár abba t. i. a czél elérésébe némileg kételkednek is; mivel egyfelől egyesült erővel gyakran a lehetetlenséggel határosnak tetszőt is kivihetni, másfelől pedig a siker hiánya esetében egy egész nemzetet nem sujthat ugy a győző karja, mint egyes pártokat; de ha ezen igazságokat nem is vennők figyelembe s csak lelkünk sugallatára hallgatnánk, midőn latnók, hogy az ország lelke és disze egy magasatos eszméért küzd s annak érvényre juttatásáért készek öltök és vagyonukat áldozni: ki lenne az a kislelkű, ki az eredményben talán kételkedve is ne csatlakoznék nemzetéhez? győzni vagy dícsőn elhullni vele.

Szép példáját adta eme nemzete ügyéhez való feláldozó csatlakozásának 1848-ban egyik erdélyi kitűnő seregvezér, ugyanis azon időben századosi rangból örnagynak nevezetvén ki egy honvéd lovas ezredhez, egyik barátja ebéli előléptetéséért gratulált neki, mire azt a feleletet kapta: a magyar ügy nem fog jó véget érni, s ezért nem hagyom el biztos állomásomat, s nem fogadom el a kinevezést.

Es imé fél év múlva mint honvéd-ezredessel találkozik újra, s midőn előbbi mondatára emlékezett, azt kapta válaszul a derék ezredestől: most is azt mondom, nem remélem a győzedelmet, de ezen ügy a nemzet ügye, s mint nemzetem hű fia kötelességemnek tartom ott lenni, a hol honom fiai vannak.

S midőn 1849 nyarán az oroszok hazánk szorosait ostromolták, s ezredesünk az okon még inkább meggyőződve lehetett a siker hiánya felett, a tömősi szorost mégis hőiesen védte, s mikor az oroszoknak sikerült hosszás ostrom után a szorost megkerülni s a honvédeket oldalba támadván meg, ezek hátrálni kezdtek, az ezredes mindent feledve, csak nemzete ügyét nem, tizenhat markos szürke paupáján a földhányások tetejére ugratott, bátorsága s példája által akarván sérgét lelkesíteni. De ez utolsó hős tette volt, a közel levő orosz gyalogság a vitéz vezért lelőtte lováról, ki még életbe maradván, a segítségére siető huszárokat maga küldte el, átlátván a menekülés lehetetlenségét. Ezután, tán néhány hétre, fogságában megszünt élni.

Ily ragaszkodás nemzetéhez s ily önzéstelen feláldozás, milyeneket még nagyon számosan lehetne felhozni, igen szép példa s nagyon alkalmas az utókorba a lelkesedést s a haza iránti ragaszkodást ébresztetni s nemzetünk legnagyobb része hazánk ügyéhez hű is maradt.

De, fájdalom, léteztek ellenkező magaviselethi egyének is, habár, bála Istennek, kevés számmal, kik midőn nemzetünknek számos fiai százanként vitettek fogságba, a nemzet szent fájdalomának hátat fordítva, beköcögöztattak a hatalmat kezekbe tartó urak ajtain, s azoktól felszabadulva s gallérozva léptek ki szolgálni az absolutismust, végigszolgálni egyik törvénytelen rendszert a másik után le egész a mai napokig, midőn a politikai elvtelenség napja — remélni akarjuk — végkép leáldozott.

Nem akarom ezen urakat bővebben illusztrálni, mive a bosszu érzet nem sajátom, s más indok vezet e sorok írására.

Remélhetők ugyan hazánk hatóságainak szervezése, rövid időn, kezdetét veendi.

Alkotmányos országban, hol a kormány a többség közvéleményének képviselője, nem leendő czél nélküli vagy éppen toladokás, ha egyesek nézeteiket a közigazgatás érdekében nyilvánosság elébe juttatják, mivel így alkalom nyílik a közvélemény kipuhathatására, ez pedig csak szolgálatára lehet egy alkotmányos kormánynak.

Nemzetünk, mely hosszú két évtizen át a politikai téren működéstől le volt szorítva, alig várja, hogy a sorompók számára megnyiljanak; ezt bátran elmondhatja bár ki is a nemzet nevében, az ezután mondottakat természetesen csak saját nézetünknek vallhatjuk, de bátrak vagyunk hinni, miszerint logikai s törvényes igazságokat tartalmaznak.

Ha hosszás szünetelés után végre egy politikai eszme, igazság, melyet nálunk egy egész nemzet vallott, érvényre jut, nem tulsigázott óhajítás, ha egyesek azt óhajtják, miszerint a vallott eszme, vagy helyesebben jog szerinti új szervezés alkalmával mindazon magasabb állomások, melyeknek betöltői kiterjedtebb hatalommal lesznek fölrüházva, azoknak soraiból szemeltessenek ki, kik azon jogoknak hű harczossai s állandó védői is voltak, csak így remélhetvén a kormánynak megszilárdulását a nép bizalmának alapján.

A kormány politikájának keresztülvitelét főleg a megyéknek köszönheti, ezek választották azon képviselőket, kiknek többsége nagy hazánkfia Deák Ferencznek s tisztelt pártjának javaslatát a napokban az országgyűlésen megszavazták.

Remélhető tehát, miszerint a megyék czél szerű szervezésére kitűnő gond fog fordíttatni.

A mi az alsóbb rendű tisztviselőket illeti, azokat a bizottmányok megválasztandják oly honfiakból, kikben a közbizalom központosuland, s így erről nincs mit mondani sokat.

Födolag tehát a főispánok személyisége, kikre a megyék szervezése mellett azok kormányzata is bízva lesz, s kik a kormány által fognak kineveztetni.

Ha a megyék rendületlen ragaszkodással s hűséggel viseltettek mindig alkotmányunkhoz, nem szerénytelen óhajítás, miszerint vajha főispánaink oly hazafiakból szemeltetnének ki, kik alkotmányunkhoz hasonlólag híven ragaszkodtak, s kik e tekintetben ingadozásnak soha jelét nem adták, vagy éppen az absolutismusnak szolgálai nem esküdtek volt fel. Így a megyék közsegei is bizalommal s jó kedvvel foghatnak teendőik megkezdéséhez, s egyesek vagy összesen nem lesznek kénytelenek megengedem, hogy néha csak előítéletből is — egy vagy más rendelkezést gyanus szemmel tekinteni, hanem tökéletesen bízva a nemzeti kormány által bizalommal megajándékozott főispánokban, lelkesen s utógondolat nélkül teljesithetik a hatáskörükbe vágó teendőket.

Mig ellenesetben multjok következtében bizalmat nem nyerhők főispánok, a megyei közönséget elkedvetlenithetnek, s könnyen oda vezethetnek, miszerint az, egy más párt diadalra juttathatásában remélhetné vágyainak realizálhatását: már pedig a kormánynak, mely jelenben az egész haza bizalmát bírja, nem lehetend czéljában csak egy megyének is elidegenítése.

Hallottam ugyan azt a véleményt is: miszerint változó kormányzasi forma alatt az egyéniségek is eljárásokat változtatni szoktak, s működésüktől nincs mit tartani. Meglehet e valószínűség, de azért az egész ország hálával viseltetik felséges királyunk irányában, miszerint gr. Andrássy Gyulát méltóztatott elnökke, s jelen miniszter urakat miniszterekké nevezni ki, mert olyanféle úr, ki egy fényes ezüst huszasba fogadott volt, miszerint a magyarokat beviszi a reichsrathba, elzarándokolhatna éppen Jéruzsálemba s ott tehetne szent fogadást, hogy törvényeinket respectálni fogja, azért bizony még se hiszem, miszerint a bizalom szép virágát, minden kormányforma-változás mellett is, egyhamar a nemzettől elnyerné.

Aztán a hazafi érzet is, mint minden más érzés sóvároga a diadalt, s ha látnák honfiaink, miszerint oly egyének, kik semmi lelkiismeret se csináltak szent törvényeinkből, hanem ma a Bach, holnap a Schmerling rendszerek esküdtek örök hűséget, s a végén hazánk alkotmányának helyreállítása alkalmával, mégis boldogítanak magas politikai bölcseségével; mi lelkesítő találnának a haza szent ügye melletti kitartásban? s mi tartaná vissza az attól elpártolástól? az öntudat? szép, csak hogy az még nem bizonyítható be, mint csalahatalan s mindenkire hatályos ok; már pedig, mint a „Közlöny” egyik közelebbi számában megjelent cikkekben bölcsen volt felhozva: jöhet még idő, mitől — én is azt mondom: isten meitsen, mikor a nemzet új megpróbáltatásnak lehet kitéve, s akkor az alkotmányunkhoz ragaszkodásra s mellette való kitartásra megint nagy szükség lehet; erre pedig csak a mult emléke s tanúsága lelkesithet.

Mi pedig magyarok csak addig lehetünk nemzet, míg a hazafisághoz határtalanul ragaszkodunk, míg következetes elveinknél fogva a nemzet egyes

tagjait vissza tudjuk tartóztatni az ügyünköllel elpártolástól, ha ez megszűnik, lehetünk szabad polgárok, de nem magyarok.

Nem kívánjuk a mondottakat a testvéremretekre is szigorúan kiterjeszteni. Legyen ezekkel békeség, s ha alkotmányunkhoz hű ragaszkodással foglalkodnak el azon államokat, melyek részkebebe jutandak, tövözölendjük őket.

Mit mondottunk, azt magyarokra értjük s azoknak jogunk van mondani: ha nem voltak velünk, hát legyenek magukra! De ezeket se kívánjuk töldözni, bizonyosan minden terhes adók mellett is megfizetnek még azon pár forintot fejeként, mely nyugdíjaztatásokra megkívántatnék, csak továbbra ne boldogítsanak büles intézkedéseikkel s élvezze velünk való érintkezés nélkül színváltótatások gyümölcseit.

S midőn szerény nézeteinket elmondottuk, örömlünk kell kifejeznünk, miszerint azok néhány jeles hazafi közzétett nézeteivel összerakoznak, s reméljük, miszerint nem fognak oly értelemben vétetni, mintha tán bátorságot akarnánk venni magunknak, tanácsokat osztogatni.

Egyszerű, igénytelen nyilatkozat az egész, mire már ezelőtt megjelent cikkek bátorítottak fel azon reményben, hogy még többeknek is fognak e tárgyban nézeteik megjelenni, s így rendre a közvélemény nyilvánosságra kerülend. *)

Csató János.

Egy mindig égető kérdés.

I.

Van a népek önkormányzati jogában, az ezt biztosító alkotmányos életben valami oly erkölcsi fűség, oly felemelő hatalom, mely minden irányban felvillanyozza, fellekesíti az egyéneket. Az ember nemesebb ösztöneit, lelke tevékenységét érzi felkorbácsolatni azon öntudat által, hogy ő is egy oly lény, ki befolyhat, kinek joga van befolyani a közügyekbe, ki a haza-boldogítás nagy művén munkálkodni hivatva van, s azért a legigénytelenebb honpolgár is — az emberi méltóság ezen felemelő önértékével — hatni igyekszik a közjóra, munkálni a szabad polgárnak tette készítő méltóságával, s hol millióknak összpontosul ily akarat ereje, ott életnek és előrehaladásnak kell létre jönni, ott a szabadság által biztosított népboldogságnak kell megszületnie, ellenkezőleg a zsarnoki elnyomatás szomorú állapotával, hol mindenki magának él, mindenki csak önértékének áldoz, mindenki széthúzó, hol az ember lelketlen géppé aljasítva nemesebb hivatásának pályateréről le van szorítva, hol pezsgő, tevékeny élet helyett csak szomorú tengődés és tepsedés létezik.

Alig van hazánknak egy égetőbb és sürgetőbb kérdése, mint a székelv kivándorlás ügye, nincs a Kárpátok között egy magyar szív is, mely fájdalommal ne felt volna el látva legéleterősebb, legszaporább fajunknak ezen pusztulását, idegen országba való kivándorlását, s míg az önkény éjele sötétetett honunk láthatárán, bányász és hányan jajdultunk fel, hányszor és hányan hívtuk fel a honfiak figyelmét ezen mind veszélyesebbé váló métegy lehetőségre, hányszor volt megjelölve azon mód, melylyel azt orvosolni, terjedését meggátolni, vagy azt jó irányba terelni lehetne! Nem rég Kralovanszky a sirból kiáltott vissza, s felhívta főként a dúsgazdag magas clerus figyelmét, áldozatképes közbenjárását ez ügyben, és ezen megrendítő tulvilági szózat, mely az íródalom terén mindenütt visszhangra talált ezen vészkiáltás, mely a Lajthától a keleti Kárpátokig átsüvölté a hazát, mégis eredménytelenül maradt; a Kralovanszky által letett 10,000 forint egy árva krajczárral sem szaporodott; de alig derült hazánkra egy szebb jövőnek hajnala, alig vívtuk vissza alkotmányos önkormányzatunkat, hogy a teendőknél roppant halmaza közt felemeltetett ez ügy is, és felkaroltatott oly egyének által, kiknek szava nyomatékkal fog birni a nemzet előtt, kiknek felhívása, hiszszük, hogy minden honfi szívét át fogja villanyozni, tette készíteni, mert az a nemzet, mely elnyomatásának legsötétebb éjjelében milliókat tudott áldozni nemzeti intézetekre; azon nemzet, mely kegyajándékaival a tudományoknak oly csarnokot emelt, minő kevés van: az a nemzet bizonyosan nem fog fillérkedni akkor, midőn fajunknak százezereit kell megmenteni a megsemmisülés veszélyétől.

Gyenge hangom, szívem sugallta felszólalásom nem akar egyéb lenni, mint tovább terjesztője, hangvezetője az illetékesebb körből támadott felhívásnak; egy egyszerű figyelemztetés, hogy nekünk Királyhágnak innenieknek — kiket ez ügy legközelebről érdekel — sem szabad a kívánt hazafias áldozat-adója alól kivonni magunkat.

*) Épp e célból nyitottuk meg lapunkban a szabad discussio terét, s örömmel tövözöljük érdemtelensé barátnak o téren. Szép szellemű s szabatos alakban irt fennebbi cikkeknek alapszámját s minden tételt pártoljuk, sőt örömet számunk tozábbi fejtegetéseire. Szerk.

E lap szerkesztősége kifette a perselyt, melybe a veszendőbe indult lelkekért a könyöradományoknak gyűlnie kell; azok kiket a sors, s az eldők hagyománya gazdagokká tett, s kikre a földet nyújtott haza kötelességeket rótt, kezdjék meg elől menve — mint eddig is tevők — a nemzet, a haza java követele áldozatát; de a szegény se vonja meg filléreit, mert a sok kevésből nagy összeg szokott egybegyűlni. Most, midőn közéletünk tere megnyílik, midőn nemsokára székhelyekre egybesereglenek alkotmányos szervekedésre a honpolgárok; most midőn lelkesedés s közjó iránti buzgalom támad a szívekben: most kell egyszerűen által lelkesült, befolyásos egyéneknek megragadni ez ügyet, álljanak minden városban, minden vidéken ily férfiak a kezdeményezés terére, s főként ki nevezendő főkirálybíráinkat, főispánainkat, főbíráinkat látnak leginkább erre hivatottaknak, kik beiktatásuk ünnepélyét leginkább felhasználhatnák a Kralovanszky alapnak gyűjtések általi szaporítására.

Orbán Balázs.

Községi szervezet és papválasztási szabály, képviselői alapján, az erdélyi ev. ref. anyaszentegyházban. *)

Elhatározottságnak, mely szerint a feunirt tárgyról, véleményemet hírlapi nyílttérre kiállítani bátorságot veszek, azon mellékes czél mellett, hogy minél többeknek alkalom nyílttérre az erdélyi ev. ref. községi egyházi szervezettel megismerkedni és annak fény-, úgy árnyék-oldalait megvizsgálni feladata főleg az, hogy a kérdésnek minél világosabban kitisztázásához, a képviselői és választási törvények után kutatásból gyűjtött alkotmányos fogalmak és adatok, a közvélemény bírálatára alá juttassanak, és majd ha az erdélyi ev. ref. összes anyaszentegyház alkotmányos szervezetének, képviselői alapon átalakítása elévételik, melylyel a községi képviselőnek összehangzásba kell hoztatnia, az illető szakavatottak, ezen véleményben feltalálható azon eszméket, melyeket helyeseknek találunk, mint életrevalókat, érettebb s bülesebb tapasztalat után felhasználhassák, a nem életrevalókat mellőzhessék.

Vizsgáljuk a szervezetnek azon főbb pontjait, melyek a lényegét alkotják.

Az 1861-ben július 28. és 29-dik napjain tartott ev. ref. egyházi főtanács gyűlésben megállapított községi szervezeteket tartalmazza.

1. §. A presbyterium felett van az egyházi gyűlés, melynek tagjai mindazon hallgatók, kik a pap és iskolamester fizetésében s az egyház mindenemü terhei hordozásában részt vesznek.

3. §. Tárgyai ezen gyűlésnek több fontos dolgok közt a pap, iskolamester-választás; az egyházi hivatalnokok megválasztása, a presbyterium munkásságának megbíráltása, ennek számoltatása és évenként egyharmad részben megújítása.

6. §. 200-nál kevesebb tagot számláló egyházban minden szavazattal bírható tag meghívatik az ekklezsia gyűlésébe, s ott nemcsak tanácskozhatik, de döntő szavazattal is bír, de 200-nál több tagot számláló nagyobb egyházakban alkalmaztatott a képviselői rendszer, még pedig olyformán, hogy tízenként, negyedenként, vagy más, a gyakorlatban levő helységelosztás szerint, az ezek egyházi felügyelőinek elnöke alatt, bizonyos számú képviselők választatnak, azon elvet tartván szem előtt, hogy legalább kétannyi képviselő választassék, mint a hány tagból a presbyterium áll, vagy legfeljebb négyannyi; ezek teszik aztán az ekklezsia gyűlését, és ennek minden teendői, jogai és kötelességei a képviselő testületre szállanak.

7. §. Minden presbyter tagja, már hivatalánál fogva, az ekklezsia köz- vagy képviselő gyűlésének.

8. §. A képviselők választatnak három évre. 9. §. A képviselők számának és választási módjának elintézése, a kitűzött elvek szem előtt tartása mellett keblit intézkedésnek hagyatik fenn.

II. 2. §. A presbyterium nem maga egészíti ki magát, hanem az első választáskor a presbyterium mind lemondván, teljes egyházi vagy képviselői gyűlésben választatnak meg három évre, de a presbyterialis tagok egyharmad részének évenkénti kicserélésével minden évben feljuttatik.

6. §. A presbyterium számára legalább 9, legfeljebb 30 tagból állhat.

3. §. Választás alá nem eső tagjai a presbyteriumnak, a helybeli tanodák rendes tanárai és a keblit iskolák rendes tanítói, kik a presbyterium számába nem értenek.

Be kell vallani miként ezen presbyteri rendszerben az egyház valódi szabad fejlődésének biztosítása van elvileg letéve, mely a protestantizmus feladata, mely annál becsesebb, hogy polgári állami életünk maga is, a kor alkotmány bilincseiből kiszabadult és képviselőivé alakul át. Azonban bár mennyire kor- és alkotmányoszerű alapelveiben és jó szándékában, bár fénypontjai kitűnők; de vannak árnyék pontjai is, melyek alatt a protestáns

*) Ezen alapos értekezés, mely egyik legfontosabb polgári alkotmánykérdésnek tárgyalja, a tárgyalmas mellett is sietünk közölni, mivel később vesztené időszeregsé tekintetben. Szerk.

szabadság növényei nem önyészhetnek, melyeknek homálya a fénypontok közt észrevehető, melyekről, hogy nem életrevalók, adatokkal ki lehet mutatni, a mi egyébiránt nem különös dolog, mert nincs állam akár polgári, akár egyházi, melyben a törvény előre mindent láthasson, magok a törvényes intézkedések az erkölcsök helyét mindenütt el nem foglalhatják, s tudjuk, hogy a képviselő leginkább kifejtett államában, magok az észak-amerikai szövetség népei is, időnként, a mint a választási törvények hiányait felismerhették, módosítani el nem mulasztották.

Legyen szabad tehát vizsgálatot tartani, mik az árnyékoldalai ezen képviselői szervezetnek? mely végre szükséges születésének forrását, a polgári alkotmányos képviselői törvényekhez viszonyítva azon elvek után, melyeken a képviselői alapszik, kikutatni.

Ezen szervezetnek kütféjt fel lehet találni azon ismertetésben, mely az erdélyi ev. ref. anyaszentegyháznak 1861-ben kiadott névkönyvében a presbyteriumról kinyomatott; *) mely ismertetés a protestáns egyház-községi szabadelvi szervezet mintapéldányul elfogadás gyanánt mutatta be a wesfáliai és rajnamelleki evangélikus községek számokra, porosz király Wilhelm Friderik által 1835-ben márczius 5-én Berlinben kiadott egyházirendszabást **) és annak alapelvei nyomán a fennirt szervezetet az ev. ref. községek ajánlatára az egyházi főtanács, elfogadván, törvény erejére emelkedett. (Folytatjuk.)

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ápril 8-diki ülésében, egyéb tárgyak után — melyekről idő rövidsége miatt csak jövő számban emlékeztetünk — szönyegre került az ügynevezett horvátügy, s felolvasatván a magyar bizottság jelentése, a horvátok utolsó nyilatkozata, olvastatott a következő két határozati javaslat, melyeknek s az egész ügynek tárgyalása másnapra tűzött ki.

Határozati javaslat

a horvát ügyben kiküldött országos küldöttség javaslatának folytán előlegesen megállapítandókra nézve.

A magyar országgyűlés fontolóra vette országos küldöttségének a horvát, tót és dalmát országgyűlés küldöttségével folytatott egyezkedési értekezésekről szóló jelentését; s fontolóra vette az ezen jelentéshez csatolt nyilatkozatoknak, s mindkét részből felhozott érveknek tartalmát. E megfontolás következtében szükségesnek tartja a magyar országgyűlés következőket kijelenteni:

Miután azon közjogi alapelv, hogy Horvát, Dalmát és Tótországok a magyar koronához tartoznak, az említett országok gyűlése által is elismertetett; a magyar országgyűlés ezt, mint közös megállapodást kívánja tekinteni.

E közösen elismert alapelvek folytán szükséges:

1. hogy Magyarország királya, a ki egyszerűen Horvát, Dalmát és Tótországoknak is királya, ugyanazon egy koronával, ugyanazon időben és ugyanazon koronázási tény által egyszerre s együtt koronáztassék mindazon országok királyává; a koronázási hitlevél ugyanazon egy legyen, s abban nemcsak a magyar korona összes országainak közös alkotmánya, hanem mind Magyarországának, mind Dalmát, Horvát és Tótországoknak törvényes jogai is teljesen biztosíttassanak és fenntartassanak.

E koronázási hitlevetet nem az egyes országok külön képviselői, külön tanácskozásokban, külön megállapodás által, hanem minden országokra nézve a közös országgyűlés készítse el. De az ő Felsége által is elfogadott s aláírt hitlevél azon országok részére is külön eredeti példányban adassék ki. — Szükséges továbbá.

2. hogy mindazon esetekben, midőn a magyar korona országai mások irányában egyetemesen képviselendők, az említett országok ezen egységhez tartozzanak.

Ugyanazért, ha a közönségek egyrésztől a magyar korona országai, másrésztől ő Felsége többi országai és tartományai között delegatiónál által lesznek elintézendők: ezen társországok is a magyar koronaországok delegatiónál legyenek képviselve, s e képviselőket, kik a delegatiónál szintugy, mint a magyarországi delegatiónál s nem a magyarországi szavazattal bírnának, a meghatározandó arányos számban, akár velünk együtt közösen, akár magok részéről külön választhassák meg.

Hogy tehát a már mindkét részből elfogadottnak tekinthető alapelv, t. i. a magyar korona országainak ezen összetartozása tetteleg is minél előbb életbeléphetessen: a magyar országgyűlés testvéri egyetértés érzetétől vezéreltetve, felszólítja ezen Horvát, Dalmát és Tótországok gyűlését: küldjön a legközelebbi törtéendő koronázásához a maga részéről aránylagos számú s önbelátása szerint választandó követeket a magyar országgyűlésre, a kik jogosítva legyenek, mind a koronázásnál, mind a velünk együtt közösen megállapítandó koronázási hitlevél elkészítésénél, mind pedig azon törvényeknek, melyek a közöttünk és ő Felsége többi orszá-

*) Lap 22—41-ig.

**) Lásd az erdélyi prédikatori tár VII-dik füzetében, melyet szerkesztett és kiadott 1835-ben Salamon József tanár.

gai között létező közönségek miképeni elintézésére nézve szükségesek, végmegalkotásában az említett országokat képviselni.

Minden, netalán támadható aggodalomnak megelőzésére, nyilvánítja ezennel a magyar országgyűlés, hogy ha a horvát országgyűlés felszólításunkat elfogadja is, ebből mi ellenük semmi következtetést vonni nem akarunk, kijelentvén egyszersmind már előre azt is, hogy amár a magyar országgyűlés azon nagy terjedelmű autonómiát, melyet a horvát-országi küldöttség az általa képviselt országok részére követel, nem véli sem az említett országokra, sem a közös koronára nézve oly jótékonyak, mint azt ama küldöttség állította; tekintve mégis a testvéri egyetértés szükségét: hajlandó ahhoz a gyakorlatilag lehető legszélesebb terjedelemben hozzájárulni.

Vége:

Azon nehézségekre nézve, melyek a területre vonatkozólag felhozattak, a magyar országgyűlés ragaszkodik saját küldöttségének e részben az ország jogaira nézve kifejtett nézeteibez.

Ha Horvát, Tót- és Dalmátországok gyűlése jelen testvéri felszólításunkat elfogadja, s ezáltal azon közjogi alapelv, melyet közösen elismertünk, a magyar korona országainak öszvetartozandósága tetteleg is életbe lép; bizosan remélhető, hogy a Magyar- és Horvát, Tót- és Dalmátországok közötti még ki nem egyenlített viszonyok minden részletei kölcsönös egyetértéssel s megnyugvással fognak elintéztetni. A magyar országgyűlés a maga részéről mind jelenben, mind az egyezkedés további folytatásában kész lesz mindenkor Horvát, Dalmát- és Tótországoknak megadni mindazon biztosítékokat, melyeket azok történelmi és nemzeti igényeikre nézve jog és méltanyosság szerint kívánhatnak.

Pesten, ápril 8-kán, 1867. Beadja

Deák Ferencz,

Pest-belvárosi képviselő.

Határozati javaslat

a Magyarország s Dalmát, Horvát- és Tótországok közt fennforgó kérdések ügyében kiküldött országos küldöttség jelentésének tárgyában.

A magyar országgyűlés fontolóra vette országos küldöttségének a Dalmát, Horvát- és Tót országgyűlés küldöttségével folytatott egyezkedési értekezésekről szóló jelentését, fontolóra vette az ezen jelentéshez csatolt nyilatkozatoknak, s mindkét részből felhozott érveknek tartalmát, s e komoly megfontolás következtében szükségesnek tartja kijelenteni:

Hogy mind azokat, a miket saját országos küldöttsége Dalmát, Horvát- és Tótországoknak a magyar koronához viszonyaira, és a területre vonatkozólag nyilvánított: valamint azokat is, a miket a Dalmát, Horvát- és Tótországok küldöttsége által kívánt nagy terjedelmű autonómiára nézve előadott, — elfogadja.

Meg van győződve a magyar országgyűlés arról is: hogy a fennforgó viszonyok jövőre rendezése legcélszerűbben a személyes érintkezés útján lesz, a jog és igazság szerint, mindkét fél benyugvásával eszközölhető, ohajtja ennélfogva: hogy Dalmát, Horvát- és Tótországok gyűlése magyar országgyűlésre meghivatván, minél előbb aránylagos számú, s önbelátása szerint választandó követeket küldhessen, s minden netalán támadható aggodalmak megelőzésére nyilvánítja: hogy ha Dalmát, Horvát- és Tótországok gyűlése ezen felszólítást elfogadja is, ebből mi ellenük semmi következtetést vonni nem akarunk.

Ezeknek folytán megbizza az országgyűlés a miniszteriumot: hogy Dalmát, Horvát- és Tótországok országgyűlésének, éppen ug, mint Fiuménak és hazánk többi még eddig meg nem hívott, de az 1848. évi V-dik t. cz. szerint meghívandó részeinek az országgyűlésre mielőbbi meghívását ő Felségénél eszközölje. Beadja

Ghyocz Kálmán,

Komárom városa képviselője.

Levelezés.

Oláhország, Ploest, márczius 18-kán, 1867. — Hogy Maczelláru képviselő tulzása mennyi esodálokat szerzett itt, nem egy könnyen lehetne felszámítani. Sokan megleégesznek azzal, hogy a képviselő úr mégis megmutatta, s így látni lehet, hogy a magyar korona birtokaiban élő külön nemzetiségek között is, csak a román bir energiával s nem engedő, hogy nemzetisége a kisebb (?) számban levő magyar elem által absorbeáltassék. Többen pedig azon indignatiónal állanak elő, hogy: de hát miért nem endetett meg a képviselő úrnak az anyanyelvi szónoklás, hiszen az országgyűlésen ő éppen azok közé tartozik, kik a románok érdekeiben azért vannak küldve, hogy ott szót emeljenek, nemcsak jogaik, hanem anyanyelvök is veszélyben forog immár. Nem ritkán hallunk most itt ilyféle panaszkodásokat márczius 7-ke óta azon exaltált férfiak körében, kik nemzetünk annyi keservteljes küzdés utáni győzelmet irigy szemekkel nézik, kiknek a múlt évi katasztrófa óta az Ausztria slaba (gyenge Ausztria) ajkalkon nem szűnik, kik világ-hódító kóros álmaikból nem akarnak felocsúlni.

Ha mi itt egyedül csak az egyesek kapcsolatait tartanók szemünk előtt, s az ily helyen nem

levő Macellárius-féle tulzások felett, csak a szót szaporítanak, nem maradna időnk a világosabb elvek győzelmére vezetni azon egyéneket, kik nem tudnak menekülni a nemzetiségek ujjaikon való számításaitól, kik minket majd két, majd három millióra devalváltnak szemben ama 8 millió románal. *) Még ugyan megjárjuk, ha a „Románul” pesti és albaijai levelezői, be fogják bizonyítani pártbíveik előtt mathematica még azt is, hogy csak egyedül deputat Macellárius képes Sionba követ vetni, itt részvétet fognak kelteni, kivált ha még megemlítendik a képviselő úr román nyelven kezdeti szónoklatának elesése utáni passusát, miszerint örvend hazánk alkotmánya visszanyerésén, és hogy nemzete is éppen ezen haza szabadságainak visszanyeréséért küzdött és fog küzdeni mindig. Mi hiába adjuk itt át a szavakat, mert nem képesek, sőt nem is akarják bizonyítani ama statisztikailag általuk kibecézett adatnál fogva megérteni, hogy miként lehet az, hogy egy román a magyar haza szabadságának visszanyeréséért küzdjön. Azért tehát engednünk kell e tért jobb érzésű román honfitársainknak, mi csak örvendeni tudunk, hogy már a „Telegraful Român” is maga elé cézül azt tüzte ki, hogy a kételkedőket megnyugtassa, hiszen román honfitársaink is jól tudják azt, hogy hazánk, az a jó édes anya, még mindig szerette hű fiait.

Vinceze D.

Román (Moldovaország) márcz. 17. 1867. — A lapok meghozák nekünk is az örömbirt, hogy 18 évi szenvedés után a nemzet jogos követeléseinek évi van téve, osztjuk mi is ez örömet, habár távol is az édes hazától. Alkotmányunk visszaállításának ünnepét megtartandók folyó hó 7-kén az ide egy órányi távolságra eső Tamásfalván gyűlünk össze, velünk levén az akkor körünkben mulató Boka József hegedűművész hazánkia is, taraczkok durrogása hirdeté a nap jelentőségét, ünnepélyes Tedeum, a Szózat és Hymnus éneklése után hazánkia főtisztelendő plebános Ferenczi Bálint úr vendégszerető házával barátságos, valódi magyar lakomához ültünk, pohárköszöntések mellett éltettük a hazát, a királyt, a magyar miniszteriumot, Deák Ferenczet, kinek már azelőtt magyar nyelven táviratilag nyilváníttuk üdvözlétünk. Ebéd után Boka barátunk reá hűzta, s hatalmasan rugtak késő éjfélig.

K...tes M.

Buda, márczius 20. 1867. — Közlemény a budapesti tanáregylet mai üléséről.

A mai ülésnek tárgyat az egyet tantervi bizottságának a mult ülésben felolvasott munkálata kellett volna, hogy kepezze; azonban az ülés idejének nagy részét egy időközben beérkezett indítvány tárgyalása foglalta el, mely egy egyetemi Közlöny megindítása érdekében nyújtott be.

Az elnöki széklet egyetemi alelnök Greguss Gyula foglalta el, az elnöknek saját kívánatára, ki szabadabban ohajtott a tárgyalásokban részt venni.

A mult ülésről szóló jegyzőkönyv hitelesítése után a titkár felolvassa az említett indítványt azon módosítvánnyal együtt, melylyel azt a választmány magáévá tette.

Hosszas, élénk vitaközlés után az egyet az indítványt következő főbb pontozatok szerint fogadta el:

- 1) A megindítandó Közlöny szerkesztésére az egyet saját kebléből választ egy fő- és mellé négy segédszerkesztőt, az egyes szakosztályokból.
- 2) A felelősség, mind az egyet, mind az olvasó közönség és a sajtóhatóság irányában egyedül a főszerkesztőt illeti.
- 3) Tartalmára nézve a Közlöny két fő részre oszlik: a hivatalos részben közöltetnek a közgyűléseken vagy az egyes szakosztályokban felolvasott és azok által elfogadott munkák; a nyílttérben pedig felvételnek munkálatok az egyeten kívül álló egyénektől is.
- 4) Megjelenik a Közlöny — egyelőre — minden két hónapban egyszer.
- 5) Előfizetés nyitattik a nem tagok részére évenkénti 2 forinttal, mely összeg egyszerre fizetendő le.

E pontozatok megállapítása után azonnal hozzá is fogtak a szerkesztők megválasztásához, hogy a vállalat mentől előbb megindulhasson.

Főszerkesztőt megválasztott Horváth Zsigmond ev. tanár, ki megköszönvén az egyetnek benne helyezett bizalmát, ígérte, hogy annak megfelelni teljes erejéből igyekezeni fog. Hasonlólag megválasztottak a segédszerkesztők is.

*) Am lássák azon nagy románok, ha azt hiszik, hogy nemzetük boldogságát, fejlődését, emelkedését hamis statisztikai, hisztóriai és politikai fogalmak, vak előítélésből származó fanatizmus és elérhetetlen ábrándok terjesztésével hiszik Oláhországban vagy akárhol a világon előmozdítani. Mi legfőképpen a román nemzet iránti őszinte testvéri érdeksznél fogva csak mély sajnálatunkat fejezhetjük ki, hogy a népboldogság azon apostoli a népmítás eszközével bizonyára — nem annyira nekünk, mint inkább azon testvérménzesek — kárt, hátramaradást és szomorú csalódásokat kényszeríthetnek elő, ha ugyan le kellene mondanunk azon hitről, hogy azon nemzetnek vannak őrettebb, bölsebb, tiszteltemetlenebb tekintélyei is, mint az efféle lelkesmeretlen szemfényvesztők, kik öntudatosan követik el „imádott nemzetük” irányában a legnagyobb bűnt. Anyai bizonyos, hogy ónmítás, morész ábrándok, következtetésekkel teljes kapkodás a politikában, dölyfös követelőzés s méltánytalanság még soha egy nemzetet se emelt, hanem mindig csak mélyebbre süllyesztett a hinárba. Szerk.

Ezen választások eredménye fényesen igazolja, miszerint az egyet felülemelkedik a szűkebb felekezethez; ugyanis a megválasztott öt szerkesztő közül három protestans, holott az egyet tagjainak jelentékenyen túlnyomó száma a rom. kath. felekezethez tartozik.

Csak most kerülhetett végre szőnyegre a tantervi munkát megvitatása.

Igen ohajtanám e munkálatot a tiszt. olv. közönséggel megismertetni; azonban sokkal terjedelmesebb az, semhogy az általam — főleg a jelen körülmények közt — igénybe vehető tér arra elégséges volna. Kénytelen vagyok tehát az érdekelteket a legközelebből megjelenendő egyetemi Közlönyre utalni, melynek, úgy hiszem, már első füzeté hozni fogja azt.

A munkát első szakasza, mely a real-gymnasium czélját adja elé; ugy maga e név is „real-gymnasium”, általánosságban egyszerűen elfogadtatott.

Nem így a második szakasz, mely a real-gymn. taglalását foglalja magában, s melynél mindjárt azon kérdés: 8 vagy 9 évre tétessék e a real-gymnasiumi tanfolyam? érdekes vitára nyújtott alkalmat.

Ugyanis Felsmann tr. egy igen hosszú beszédben a mellett nyilatkozik, hogy tétessék a tanfolyam csak 8 évre. A legfontosabb érv, melyet felhozott az, miszerint a szülők jelenleg is arról panaszkodnak, hogy fiaik taníttatása igen sokba kerül a hosszú tanfolyam miatt; ezen panasz tehát még hangosabb lesz, ha a középtanodákba a 9 évi folyam hozatik be.

Ezen beszédre az egyet elnöke Dr. Lutter Nándor felelt. Rögtönzött, igen szép beszédében egyenkint megezőfolja az előtte szóló által felhozott érveket. Szükségesnek tartja a 9 évi folyam behozatalát egyfelől az ifjúság szellemi tulterheltségének elkerülése végett; szükségesnek másfelől, az egyetemeknek ezéiba vett átalakíttatása érdekében. A szőnyegen forgó tanterv behozatala mellett lehetséges lesz — ugymond — az egyetemeket úgy átalakítani, hogy azon egyetemi tanfolyamok, melyek jelenleg 4–5 évet igényelnek, 2–3 év alatt elvégezhetők lesznek.

A felhozott panaszt azzal igyekszik megezőfolni, miszerint tudvalevő dolog, hogy a szegényebb sorsú ifjak, a felsőbb osztályokban képesek önmunkásságukból teljesen fenntartani magukat és minden szülői segínyt nélkülözni. A szülők panasza tehát, a felsőbb osztályoknak egygyel szaporítása miatt, hangosabb nem lehet.

Szavazásra kerülvén a dolog, a 8 év mellett egyedül Felsmann állott fel, és így — mondhatni — egyhangulag elfogadtatott a 9 évi tanfolyam.

Es ezzel a mai ülés bezárattott, minthogy az idő nagyon előre haladt vala.

Demeter Ferencz.

Sepsi-Szent-György. *) Reményi Ede köztisztviselőben álló hazánkia Sepsi-Szent-Györgyön rendezett két hangverseny között a másodiknak tiszta jóvedelmét egészen jótékony célra fordítván, ennek alkalmából a sepsi-szent-györgyi ev. ref. tanodai előjáróság részéről — már csak nyilvános beszámoló tekintetéből is közreadandó — következő köszönő sorok intéztettek a jeles művészhez:

Igen tisztelt hazafi!

E város keblében ide január 10-kén ev. ref. tanodánk s a helybeli két leány-iskola javára adott hangverseny 98 frt s 73 kr tiszta jóvedelméből ev. ref. tanodánk részére, az itteni tks városi tanács elnökségétől, 58 frt 73 kr küldetvén át, midőn e kegyadomány kézhezvétele felől önt jelen sorok által megnyugtanni kedves teendőnknek tartanók, egy szersmind jegyzőkönyvileg is örökített halás köszönetünket azon szives ohajtás kíséretében nyilváníttuk: Vajha önnek kitűnő művészi jelességével versenyző nemes lelkűsége s tetteiben nyilatkozó valódi hazafisága a közméltánylatban is épp oly meleg viszonzásra találja, a mily őszinte szeretet s tisztelt érzettel kíséri önt hazai művésztünkre fénytarasztó pályáján minden jóknak halás elismerése!

Jól tudjuk ugyan, hogy az igazi érdem még erkölcsi jutalmazásra sem szokott számítani; mind a mellett mi kiváló szerencsénknak tartjuk, hogy azon lelkes székely véreink sorában, kiknek áldozatkészsége szép reményű tanodánkat néhány évvel ezelőtt, nemzeti életünk gyász napjaiban, létrehozta, az ön hazafi érdemekkel koszorúzott becses nevét is tisztelhetjük.

Szívünk mélyéből kívánva, hogy ön közműveltségünk oltárán áldozó jótékonyágának gazdag gyümölcseit sokáig öröme és meglepetés közt élvezhesse, tiszteletünk s elkötelezettségünk legelőkelőbb kifejezésével öröklünk önnek stb. stb.

A hangversenyt megelőzőleg féligmeddig hihetlennek tetszett, hogy szelleműs hazánkia már a második falatját is közműveltségére izzadó febarátaival szive önkéntes sugallatából megosztani kívánja; azt pedig, hogy hallhatatlan Petőfi szobrára oly tekintélyes összeget hegedült volna össze egy-egy magából kiinduló züg-politikus méltóztatott egyenesen kétségbe is hozni.

Igen kívánatos tehát csupán ez egy okból is, hogy a nemzet első hegedűsének hasonlóan áldozatai a nyilvánosság terén hallgatással semmi esetre se mellőztessenek.

*) Még február elején kelt; de utját tévesztvén, e levelet csak most közölhetjük. Szerk.

KÜLFÖLD.

— A „Köln. Ztg.”-nak írják: „A bécsi kabinet nincs közvetlen bevonva a luxemburgi viszonyokba, de mégis okunk van binni, hogy azon feltételek, melyek mellett Poroszország Luxemburg eladatasát aláírja, még nincsenek megállapítva. Németország katonai hatalma, dacára a közüdmásu véd- s dacszövetségnek, még nincs egységesen szervezve s ennélfogva Berlinben minden oldalra vigyázólag kell határozni, miszerint Poroszországnak Ausztriához viszonya is szemelött tartandó. Németország szoros egybefüggése Ausztriával megengedné, hogy Luxemburgra nézve minden francia követelés visszautasításaként.” A „P. L.” írja: „Hallomás szerint létezik egy körjegyzék a porosz követekhez, mely a kormány álláspontját akként határozza meg, hogy Poroszország nem tartja magát feljogosítva, a hollandi király bármely intézkedését ellenezni, a német bund feloszlása után általa teljes souverainitással birt nagyhercezségre nézve; és hogy színtoly kevéssé tart jogot a helyőrség fenntartására, mely őt csak is a szövetségi várban illette meg, de természetesen igényt tart a Németország által tett beruházások megtérítésére. Azon a berlini osztrák követnek adott utasítás tartalma, mely Ausztria és Németország esetleges közös eljárását helyezi kilátásba, meg fog hazudtatni, de nem a hivatalos lapokban.”

Stackelberg orosz követ, helyére Bécsbe viszaérkezvén, fontos értekezletet tartott Beusttal, melyben kormánya nézeteit képviselte. A kabinetek, Angliát is ideértve, erősen követelik azon szerződések megtartását, melyek a portát kényszerítetik, hogy a hathumayumban tett ígéreket összes keresztén alattvalóira az igazság teljes mérvében terjessze ki; Kandíára nézve pedig minden hatalom odátörékszik, hogy az ottani küldmek embertelenségi jellemét megszüntessék.

Polából írják, hogy a hajógyárban nagy szorgalommal dolgoznak éjjel nappal több hajó építésén és felszerelésén.

FRANCIAORSZÁG. A „Köln. Ztg.”-ot Párisból következőkről értesítik, a luxemburgi ügyben: „Senki sem hiszi, hogy a poroszok önkényt fogják kiűriteni Luxemburgot, s ezért a francia kabinet változtatásáról rebesgetnek. A békebarátok az oraniai házra boszankodnak, amért a francia császárnak alkalmat szolgáltatott, hogy jó okkal móddal, mindennap beleköthessen Németországba. De Hollandiára káros lehet az alku, mert jó forrásból jövő értesülés szerint szerződés létezik, melynek alapján Németországgal való háboru esetén Belgium azzal együtt fog tartani. A belga kormány ráállott az ilyen szerződésre, mert Belgium nem akar a várható háboru után minden körülmények közt áldozatul esni. Mert tudják a belgák, hogy ha Franciaország győz, országuk a győző martaléka lesz, és ha megveretik, úgy kárpótlásul dobnak azt neki oda.”

Az „Aven. Nat.” Bismark azon nyilatkozatát, hogy Poroszország mielőtt határozza, meghallgatandja az 1839. ápril 19-ki szerződés aláíróit, következő megjegyzéssel kíséri: „Ezen nyilatkozat miatt, mely fedett visszautasításnak vehető, a francziák császára és a hollandi király hasznosnak látják tervüket legalább elnapolni s a félhivatalos Unionnak meghagyatott, hogy egyszerűen hazudtolja meg az átengedésről szóló híreket. Erre Luxemburgban illumináltak! De a dolog megbukott e vagy csak elhalasztott? Levelezőink e kérdésre nem tudnak feleletet adni, de véleményük az, hogy sok ideig nem lesz többé szó ezen dologról.”

Egy lehető porosz-francia háboruról az „Opin.” következőleg ír: „Egy háboru ezen két ország között minden érdeket sértene, s csak egy roppant kölcsönös szerencsétlenséget idézhetne elő. Kérdezzék csak meg a világkiállítás kezdete napján a párisi kereskedőket, vagy a lyoni s roueni iparosokat, ohajtlják-e ezen háborut? Kérdezzék ugyanezt a kereskedőktől Hamburgban, Brema, Lübeck és Frankfurtban s egész Németországban s mind azt fogja felelni, hogy a háboru a bukás, — a bukás részükre, s a munkásoknál az éhezés. Azért, mert szomszédaink kissé lármásan örvendenek, s mert ezen örömkialtások fölényben zognak, azért mindkét részlől tizenöt százezer gyüttipuskás és revolver ágyus ember töltse be javjeszékléssel azon partokat, hol a rajnai szőlő éppen most fakadoz? Van-e Poroszországban egyetlen értelmes ember, ki arra gondol, hogy az Elzász földre vetessék a porosz honvédség, mely azon földet végképp felemésztené? Akad-e Franciaországban egyetlen politikai férfi, ki ohajtaná, hogy Franciaország oldalához egy német Velence ragasztassék, mely csak okul szolgálja háborura és zavarokra?”

OLASZORSZÁG. Szó van Cibrario Bécsbe küldetéséről, kinek egyik feladata lenne Umberto olasz trónörökös házassági tervét Mathilde főhercegi hölgyre vonatkozólag előmozdítani; másrészlől pedig politikai érdekében a kabinet rokonszenvét megnyerni, melyet hivatalos uton nem akartak keresni. Erre, mondják, a Francia- s Poroszország közötti viszony s Olaszország azon ohaja adott alkalmat, miszerint az elebbitől magát emancipálhassa. Ha Cibrario tudósításai kedvezőek lesznek, akkor Umberto koronaherceg kíséretében Menabrea

fog a bécsi udvarhoz küldetni a viszonyok továbbfűzése végett.

A közvélemény mindinkább hajlik Poroszországhoz, annyira, hogy a „Köln. Ztg.” tudósítása szerint egy miniszter több képviselő jelenlétében azt mondta: „azon miniszteriumot, mely bármilyen hatalom által magát a Németországi szövetségtől elhajlítani engedné, hazaárulónak kellene tekinteni.”

NÉMETORSZÁG. Vannak lapok, melyek Franciaország és Poroszország közti háborut jósolgatnak. Előttünk ilyesmi ezúttal valószínűtlennek látszik, mivel a közelmúltban nem egy jel mutat arra, hogy a két ország irányadó vezérei sokban egyetértenek. E részben érdekesnek találjuk a „Nordd. Allg. Ztg.”-nak a délnémet államokkal kötött szövetekezéstről szóló következő vezércikkét; „A londoni „Post” — írja Bismarck lapja — arról biztosít, hogy Franciaországban oly porosz ellenes hangulat uralkodik, melyről még a francia lapok sem képesek fogalmat nyújtani. Általánosan azt várja a nép, hogy a császár manifestumban fog a nemzethez fordulni, s a közvéleményt kérdendi meg: háborut vagy békét akar-e? A „Temps” azon körülményből, hogy Württemberg volt az első, ki velünk szövetekezett, azt következteti, hogy ezt az azon udvarnál létező orosz befolyásnak köszönhetni, mi ismét arra mutat, hogy Orosz- és Poroszország között a legközelebbi egyetértés létezik. Így folyónak az igazságok minden oldalról.”

„Ha a német közép-államok helyzetét a tavali hadjárat után fontolóra vesszük, s meggondoljuk, hogy létélük sem európai semlegességi szerződések által, sem saját erejük által biztosítva nem volt, kevés belátással felfoghatjuk, mely sürgősen kellett ezen államoknak egy nagy hatalommal való szövetségben biztosítani jövődjüket. Ausztriával a háboru után szövetekezniük nem lehet, s tehát csakis Francia- és Poroszországgal között választattak. Svájcához ajánlották, hogy csatlakozzanak, de eltekintve monarchicus alkotmányaiktól, ez más tekintetben sem képzelhető. A semlegességi szerződések is gátolták volna a helvét szövetséget, velők kötni össze sorsát; de a svájciak nem is lettek volna hajlandók fiaikat a Majnavonal védelmére használni fel.

„Francia- vagy Poroszország jöhettek tehát egyedül tekintetne a választásnál, s ugy hisztük csakis a császárság titkos ellenségei ajánlhatták, hogy Franciaország a délnémet államokkal lépjen szövetségre.

„A legtermészetesebb ut volt az észak-német nagyhatalomra támaszkodni, és saját érdekük ellen vétettek volna s veszélyt hoznak Európára, ha a délnémet négy kis állam mindegyike külön önálló nemzetközi politikát kezd követni. Ezért csak azon lehet csodálkozni, hogyan találkozhattak emberek, kik meglepetést éreznek oly politikai cselekvény felett, melyet mindenki előre láthatott, a mely, ha elmaradt volna, keltend vala aggagalmat.”

Berlin, apr. 4. A mai „Staatsanzeiger” márcz. 31-kén kelt királyi rendeletet tesz közzé, melyet Heydt pénzügyminiszter jegyzett ellen, mely szerint az 1866-ki sept. 28-iki törvényhez képest a tengerészlet és a katonai igazgatás rendkívüli pénzügyi szükségletének fedezésére háromszáz millió tallérnyi 5 1/2 százalékos államkölcsön veendő fel. Egy külön cikket a kölcsön fővételének indoklását a legutóbbi háboru által okozott kiadásokat, és a háboruban felhasznált tárgyak, mint ruházat, fegyver, lőkeszülék és hajózási eszközök ismét beszerzését (!) hozza fel.

A „Staatscourant” megerősíti a „l'Independance” azon hírét, miszerint Franciaország és Németalföld közt a luxemburgi kérdésben még nem jött határozott egyezmény létre.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kereszturiszék városában Székely-Kereszturon egy éppen most vett tudósítás szerint m. hó 17-kén szintén megtartották a hálá-ünnepélyt az alkotmány helyreállításáért; háláadó imák mondtattak a kath. ref. és unitáriusok templomában. Bővebben közelebbről.

— Gyulafehérvárt az izraelita közönség a hazafias szép szellemű főrabbi Dr. Friedmann úr befolyása mellett lelkesen megünneplé az alkotmány helyreállításának örömet. A leírás az előbbi közleménnyel közelebbről adjuk.

— A vajdahunyad-zarándi ref. egyházmegye tavaszi rendes zsinata márczius 26-kán tartott meg Déván.

— Le az álezákkal! Így kezdődik egy hosszabb irat, mely Szamosújvárról egy ügybarát által beküldetett; s melynek czélja a Scherling-Nadasdi korban a városi tisztviselők által elkövetett hivatali visszaélések és pénztári károsítások titkait bizonyos tények alapján s nyíltan szelölőtetni. Beküldő aláírja és saját felelősségére kéri kiadatni. Érdekes adatok. Csak egyet kell kérdeznünk, s ezt magán levélben teendjük.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez „Gyakorlati utmutatás a diinnyetermesztésre,” írta Csánády István. Debreczen, 1867. A debreczeni kerestzeti egyet sajátja. Ára 50 kr. E munkában egyéb művelési módok előadása mellett, főképp a szabadbani diinnyetermesztésre nézve adatnak indo-

kolt és gyakorlatias utasítások, s azt az milített egyet választmánya ajánlja, mi kezességül szolgálhat a munka értékéről, minélfogva mi is ajánljuk.

* Erdély alkotmányos átalakítása kérdése jó útra van indítva. Igazságügyminiszterünk meghívására folytan az erdélyi képviselők f. hó 8-kán az országházában értekezletet tartottak, melynek célja a kormányt az erdélyi viszonyok iránt tájékoztatni. Ezuttal bizottmány alakított Dózsa Elek, id. gr. Teleky Domokos, Mikó Mihály, Bömbes, Puscarin, Conrad Mór, Gecző, Hosszu, Gál János, gr. Wass Samu, Pap Alajos, Széles Dénes, Ocsvay, Nagy Elek s Zeyk K. képviselők személyében. E bizottmány, melyben minden vallás és nemzetiség képviselve van, az országgyűlés esetleges elnapolása után is a központon maradna, míg a kormány minden körülményekre nézve felvilágosítást és a teendőket illetőleg megnyugtatót nem nyer. Az igazságügyminiszter ezen kezdeményezése az erdélyi képviselőkre igen jó benyomást tett, s lelkesen meg is élték. E hír körünkben is kedvezőleg s megnyugtatólag fog hatni, nem kételkedünk.

* Az erdélyi vaspálya ügyében azon ürvendtes értesítést veszszük biztos forrásból, hogy a napokban ő Felsége elnöklété alatt tartott miniszteri tanácsban a n-várad kolozsvári vasutvonal mielőbbi kiépítésének és az állam részéről leendő segélyezésének szükségse elvileg elfogadtatván, e célra 5 millió előleg megadása el lön határozva, s ez iránt a folyamatba levő tárgyalások remélhető gyors eredményhez vezetendők.

— A kibéllésezett magyar koronát ő Felsége felpróbálván azon érdekes nyilatkozatot tette: „Nem oly nehéz a magyar korona; ez előtt sokkal nehezebbnek gondoltam azt!”

— Gr. Crénneville Lajos az erdélyi fő-kormányzóságtól saját kérelmére fölmentett, s a Lipót-rend nagykeresztjével díszített fel.

— Mikó Mihály az erdélyi törvényes állapot visszahelyezése tárgyában cikksorozatát kezd a „P. Napló”-ban.

— A maros-bogáti olvasó-egylet székhelye áttétele M-Ludasa, s a közértelemiség kifejtése és terjesztése érdekében alapított egyet erélyes szervezése Hancz Pál igazgató elnök befolyása mellett kedvezőbb kilátásba hozott.

— A fogarasi állapotokról t. levelezünk által a minap körülményesen megirt, de általunk csak kivonatilag közölt adatokat a „Korunk” levelezője határozottan igazolja, s kiemeli, hogy a „K. Közlöny” levelezője csak igazat s a közvéleménynek megfelelőleg hozta nyilvánosságra ama dolgokat; egyszersmind megfelel a „Herm. Ztg”-fele e tárgyban megjelent czáfolatra. Megnyugtással vesszük tudomásul.

— A pesti szini tanoda drámai vizsgája márcz. 31-kén tartatott meg a nemzeti színházban nagy közönség előtt, több darab és kivont részek adatait azért, hogy minél több növendéknek legyen tere bemutatni tehetségét és előhaladását; melynek folyama alatt meggyőződhetett mindenki, hogy a jeles Tóth József vezetése alatti tanoda szép tehetségeket ápol és fejleszt a nemzeti színművészet számára. A drámai vizsgának fénypontját Bogdanovics Krisztina k. a. játéka képezte, körül a kritikáiról dícséretes „Fővárosi Lapok” 76 dik száma

igly nyilatkozik: „A legnehezebb rész Bogdanovics Krisztinának jutott, e kellemes színpadi alaknak, ki igen rokonszenves hanggal is rendelkezik. Hogy szép tehetség, arról most mindenki meggyőződhetett. Szavaiata tiszta, hangsúlyozása helyes, s a hevet, fájdalmat már is eléggé színezi; az örtlési jelenést oly helyesen játsza, hogy a közönség sokszor tapsokkal szakítja félbe előadását. E jól fel-fogott és kivitt jelenetet a drámai vizsgálat legmegkapóbb részének lehet mondani.”

— Széphegyi Teréz k. a. jutalomjátéka folyó hó 13 dikán szombaton lesz, midőn „Borgia Lucretia” fog adani. Mezei, mint vendég lépnd fel, s nem kételkedünk, hogy szép számú közönség méltányolndja a fiatal tehetséges művésznő törekvését a művészet pályáján.

— A házi-zenekörnek mult hó 29-kéről elmaradt hangversenye jövő héten, azaz: kedden ápril 16-kán fog megtartatni a nemzeti színházban, melyet igazgató Fehérvári Antal úr, a jótékony czél iránti tekintetből, díjtalanul engedett át; ugyisint az itt székelt cs. k. Alleman ezred zenekara szintén díjtalanul működik közre, a t. ezredes úr engedelméből. Ezen hangversenyre a zenekör részvényes tagjai, kik részvénydíjjaikat lefizették, szabad belépti jegyet kapnap, melyet a jegyző Dr. Hintz kézbesíti a hangversenyt megelőző napon a t. tagoknak. A műsorozat lehető legválogatottabb és legérdekesebb zeneműveket foglalja magában. E hangversenyt nem tudjuk eléggé melegen a t. cz. közönség pártolásába ajánlani.

— Pár év előtt Kolozsvárnak engedélyezett, üdvös hatású viz-gyógyintézete volt, de pártolás hiánya miatt huzamos idő óta megszüntette működését. Ugy halljuk élénk eszmecsere foly a részvényesek közt, arra nézve, hogy e sokak előtt ma is jó emlékként álló intézet gyakorlati hatását gátló akadályok elháríttassanak. Reméljük, az üdvös eszme újult erővel fog felkaroltatni, s a viz-gyógyintézet tetszhalálát, a szenvedő emberiségnek örömhírt hozó mozgalmas, életvidor tevékenység váltandja fel.

— Nyilvános köszönet, Harii birtokos tks. Szabó Lajos ur 48-kor, mint magyar, nemzete iránti kötelességét szép tetteiben nyilvánította. Most mint jó keresztény vallása iránti tartozását is azzal bizonyította be, hogy Harii ref. egyházunknak 5 hold területű földet ajándékozott. Ugyanezkor m. csucsi birtokos tks. Bogdán Lajos ur is ezen szép példát követve, 4 holdat ajándékozott. Édes idéveitünk az ilyeneknek mondja: „A ti jutalmatok sok leszén, és a magosságos Istennek fiai lesztek.” (Lukács 6. 35.) Fogadják a lelkes adakozó tks. urak ezen tetteikért hallgatóim nevében halás, forró köszönetemet. Hari, márcz. 7. 1867.

Fábián Domokos, ref. pap.

— Kimutatás a dézsi kisegítő pénztár-egylet 1867 január, február és március havi betételei- és kiadásairól: 1866-ról pénztári maradvék jött által 569 frt 45 kr, 1867 januárban készpénz bevétel 1864 frt 80 kr, váltó forgalmi bevétel 5710 frt; februárban készpénz bevétel 2578 forint 23 kr, váltó forgalmi bevétel 5674 frt; márciusban készpénz bevétel 1971 frt 9 kr, váltó forgalmi bevétel 6510 frt, összes bevétel a 3 hóban 24,877 forint 57 kr. Kiadás 1867 januárban 7926 frt

36 kr, februárban 7973 frt 71 kr, márciusban 8335 frt 40 kr; összes kiadás a 3 hóban 24,235 forint 47 kr; összes bevétel levén a 3 hóban 24,877 forint 57 kr; összes kiadás 24,235 frt 47 kr; marad a pénztárban 642 frt 10 kr. Dr. Szöcs Sámuel, igazgató. Tatrasi Ferencz, aligazgató. Turbucz Ferencz, könyvvezető. Govrik Ferencz, pénztárnok.

Nemzeti színház. Ápril 3-kán nem volt előadás. Ápril 4-én Zádor Zoltán jutalomjátékául adatott a „Nagybácsi végredele” című franczia vígjáték (irta Belot és Villetard, s fordították szintén ketten Szerdahelyi és Paulay). A darab eléggé jó, s az előadás eléggé sikerült volt arra, hogy egy élvezetes estét szerezzen a közönségnek, csak hogy fájdalom — főként Zádorra nézve — azt nem nagyon sokan élvezték. Bokodi az örökké és mindennel elégtelen, mindenivel kötekedő Izidort elég élénkséggel játszta, sőt néha igen nagy élénkséggel is, a mennyiben tulásba ment át. Kecskésné nejeknek szerepébe jól bele találta magát. Timár pedig a tökéletesen szerepkörébe eső Czelesztint pompásan, s sok egészséges humorral adta, legtapintatosabban játszott Ujházi (Lehouchoir), kit ármányos szerepekben már gyakran láttunk jelesen játszani; társalgási darabokban azonban ma adta leginkább tanujelét alakító tehetsége s színpadi otthonosságának.

Szombaton, ápril 6-án két operette „A szerelmes borbély” és a Zatz által szerzett „Matrózok a fedélzetén” című operette adatott, és pedig teljesen sikerült. Az elsőben Karcsos Timár adta oly élénk mozgékonyssággal s kellemes arczjátékkal, hogy a közönség örömet elnéző volt az iránt, hogy hangja néhol nem jutott. A „Matrózok”-ban Max szerepében már teljesen helyén volt, hangterjedelmét nem haladván túl szerepköre, kellemesen is énekel. Főti Erzsí mindkét darabban betöltte helyét. A matrózok csinos kifogástalan öltözte jó benyomást tett, úgy az ezen operetben lévő szép karénekek is kellő öszhangzás és zenei pontossággal voltak előadva. Rott Erzsí a Matróz-táncot annyi kellemmel és könnyűséggel járta, hogy az aratott zajos tapsokat méltán kiérdemelte, s főként meglepően szép volt a vég-jelenetben előtűntetett hajóképlet.

Vasárnap, ápril 8-kán „A tékozló” című tündérrege, egy valóságos belérték nélküli vasárnapi darab, mely legfőlebb a darab folyamán előforduló tündéres jelenetek, s a Kreutzer által szerzett szép zene- és énekdarabok által nyer némi érdeket. Egy korinthisi stylen épült szép palotát ábrázoló új díszlet is volt ma bemutatva, mely Beozkói ecsetének becsületére válik. A második szakaszban előforduló magántáncot Rott Erzsí, a spanyol-táncot Váry Emma kellemmel lejtették, csak ez utóbbinál azon szerencsétlenség történt, hogy a végső sebes fordulatnál a lámpák közé menvén, itt egyensúlyt veszítve, a zenészek közé repült, egyik zenész ügyességének — ki felfogta esésében — lehet köszönni, hogy néhány lámpa leverése s fején kapott nem veszélyes ütésen kívül, más szerencsétlenség nem történt. Ezen nem kis meglepetést és ijedelmet okozott eset után az elő-

adás folytatott. A színház zsufolva volt, mi jól esett a szemnek, mert már rég nem láttunk telt színházat.

Hétfőn, ápril 8-án Szigligetinek pályadíjt nyert „Fenn az erény ninesen kas” című vígjátékát adatott elég sikerülten. Timár kintő Rejtei volt, szavallata — mit a versek nagyon megszoktak bróbalni — mindvégig helyesen hangsúlyozott, mozdulatai oly kerekdedek és plastikaiak voltak, s játéka annyira átértett, hogy ily felemelkedett színvonalon még nem láttuk őt.

Kedden, ápril 9-én jeles tenoristánk Fekete Ignác jutalomjátékául Verdinek „Rigoletto” című operája adatott nagyszámu közönség előtt, mely Feketét kiléptekor zajosan megtapsolta és koszorúkkal tisztelte meg. Ezen opera előadása annyiban volt sikerültebb a többinél, a mennyiben a szerencsére itt átutazó Mezei kisegített a bari-tonista zavarból, melylyel ez időny alatt üldözve voltunk, Mezeinek is már hangja sokat vesztett friseségéből, s vége felé el is rekedt; de azért nagy színpadi otthonosságával, jeles plastikájával s érzéseteljes játékaival tette magát kellemessé. Huber Ida Gilda szerepében mint mindig ugy most is kintő volt, éneke a csalogány lágy, meleg zengzete, minden hangja átértett, s szívható, minden mozdulata festőileg plastikai volt. Feketénél szintén előhaladást tapasztaltunk, szép erőteljes hangja már kellemben is kezd nyerni; látszik rajta, hogy komoly tanulmány által igyekszik az előtte lévő szép pályán előre törni.

UJ POSTA.

— Berlin, ápril 7. A mai négytűlekezet az „Alhambrá”-ban nagy többséggel elhatározta: A négytűlekezet kinyilatkoztatja, hogy Luxemburgot nem szabad soha Németországtól elválasztani, hogy a német népnek kötelessége minden eiejével ezen tartományt hozzá tartozandóságával együtt megvédeni, hogy ezen tartományt minél előbb kell egyesíteni a német birodalommal. Luxemburg megszavaztatása föltétlenül elvetendő.

— Páris, ápril 6. A császárnak egy kibocsátandó manifestumáról beszélnek; azt hiszik, hogy a háború bizonyos; nyugtalanság uralkodik.

— Omer pasa Kandia szigetére megy, s ott a török csapatok fölött átveszi a főparancsnokságot. A konstantinápolyi orosz követ, Ignatief tbk „rendkívüli nagy követ” rangjára emeltetett.

— A „Patrie” írja: A Poroszországnak katonai rendszabályairól szóló hírek teljesen alaptalanok; a berlini kabinet saját ösztönétől indítatva a tuileriák kabinetjét ez iránt teljesen megnyugtatta.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Április 9-kén: 5% Metaliques 100 frt 56.60. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 66.60. Kamat 58.50. 1860. Kölcsön 82.30. Bankrészvény 707.—. Hitelintézeti részvény 200 frt 170.80. London 10 ft st. 100 frt 23¹/₂ kr 132.20. Ezüst 129.—. Cs. királyi arany 6.22.

Április 6-kán: Földtehermentesi kötvény Magyarországi 70.50. Erdélyi 66.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Sz. 775 polg. 1867.

(136)

(2—3)

Hirdetmény.

Nemes-Udvarhelyszék törvényszéke özvegy P. Horváth Dánielnő szül. gróf Toldi Katalin urnőnek 1867 mártius 25-én 775 szám alatt beadott kérése következtében közhírré teszi, miszerint: nevezett grófnő Bétai Ilyés Dánielnek adott **felhatalmazását** ezennel egyszer s mindenkorra **megszünteti**, minden arra alapított cselekvényeit érvényteleneknek nyilvánítja.

Nemes Udvarhelyszék törvényszékének 1867 március 28-kán tartott üléséből. NAGY LAJOS, törvényszéki elnök.

NEM HIVATALOS.

(138)

(1—*)

A „VICTORIA”

biztosító társaság szavazatjogosult t. cz. részvényesei az alapszabályok 27. §-sa értelmében **folyó év apr. hava 30-án összeülendő**

rendes közgyűlésre,

mely Kolozsvárt a városház nagy termében d. e. 9 órakor fog megtartatni, ezennel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Jelenés az intézet első üléstevéről, s a vagyonmérleg beterjesztése.
3. A nyerevényosztalék megállapítása.
4. Indítványok és folyamodások tárgyalása.
5. Jelenés az újonnan életbe léptetett biztosítási ágak iránt.
6. Az alapszabályok értelmében kilépendő választmányi tagok és számvizsgáló biztosok helyett újak választása.

Kolozsvár, 1867., ápril 8-án.

A „VICTORIA” biztosító társaság

igazgatója Kolozsvárt. vezérigazgató: **Galgóczy.**
alelnök: **Hintz.** igazgató: **Kováry.**

44. §. Az igazgató választmányból a közgyűlés alkalmával az első és második évben mindig négy választmányi s 2—2 póttag lép ki sorshuzás után, a harmadik évben pedig az utolsó 4 választmányi és 2 póttag lép ki; az ily módon megválasztott helyek aztán a közgyűlés választása által ismét azonnal betöltendők.

A kilépett választmányi és póttagok azonnal újra választhatók.
45. §. A közgyűlés elnöksége, a közgyűlésnek előterjeszti a megválasztható részvényesek névsorát, s minden kilépő választmányi vagy póttag helyébe 3 választható részvényest hoz javaslatba.

A közgyűlés azonban e javaslatához nincs kötve.

(126)

(3—3)

CSIKI TESTVÉREK

(Kolozsvárt, nagypiac Szathmári-ház.)

Dúsan berendezett **fűszer-, festék és anyag-** kereskedésükben kaphatók mindenféle **hazai- és külföldi-friss töltésű**

ásványos gyógyvizek

finom henger lisztek

friss Erfurti vetemény-magvak

Ugyisint mindenféle színű Olajbátort és száraz víz-festékek

bel- és külföldi butor és koci-lack a legjutányosb áráért.

(140)

(1—*)

FEHÉR MELL-SZÖRP

(weiser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva, mindennemű idült köhögések, mellfajások, nátház, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdő-elnálkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soha nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az első használatnál feltűnőleg jótékonyan hat, — különösen **görcsös köhögés és számar-hurutnál**; elősegíti a nehéz- s megaludt nyálkakiköpést, a gége-ingert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, — még az oly heves és gonosz **asztkórköhögést is, s a vérhányást.**

Egy nagy üveg 1 frt 25 kr. o. é. Egy nagy üveg 1 frt 25 kr. o. é.

„kisebb” — „80 kr. o. é. „kisebb” — „80 kr. o. é.

Kapható: Kolozsvárt BINDER K. (ezelőtt Ritter) gyógyszerházában belmonostorutczában a redőnte során.